119

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

BIU Santé Médecine Paris

QUÆSTIO MEDICA

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum, die Martis tertiâ mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXXIX.

Mº. NATALI-NICOLAO MALLET, Doctore Medico, Præside.

An ad sanitatem, ut corporis sic & mentis exercitatio?

I.

UT suæ felicitatis, ità & suarum miseriarum artifex homo, Naturæ vertit in crimen quod sit incerta fallaxque valetudo, vita fluxilis, promptior lethi necessitas. Quin potiùs accusemus ingluviem, intemperantiam, effrena animi

Propugnata anno 1759, Auctore M. MAUDUIT DE LA VARENNE.

A

pathemata, venerem indomitam, torporemque illum quem ſub otii nomine ſummum ſibi bonum animis fingunt plurimi. Ità homini benè conſuluit natura, ut illa voluerit cætera animalia ab homine non ſolâ rationis præſtantiâ, ſed etiam corporum robore ſuperari. * Homo namque inter animalia ſolus qui quadraginta per annos non ceſſet à laboribus variis, continuis, multiplicibus. Tanta inſita eſt corpori ejus vis vitæ, ut nullius alius animalis tantum ſit robur, quod æquè ſuperare poſſit incommoda, quæ perpetuò viventibus procreant inevitabilis aëris neceſſitas, tempeſtatum viciſſitudines, caloris & frigoris vices, regionum aſpectûs varii, varietaſque alimentorum. Quacumque enim patet terra reperiuntur homines, ſolaque ſpecies hominum habitat ubique. Ceſſemus igitur ab injuſtis queſtibus, ultroque cum Quintiliano profiteamur: *fruſtrà mala omnia ad crimen naturæ relegamus, nemo niſi ſuâ culpâ dolet.* Verùm & ſe ipſo & iis quæ ipſum circumambiunt homo neſcit uti. Intemperans eſt, gulæ deditus; noctis dieique vices mutat, ità ordinem naturæ ſubvertit, ut æſtate glaciem amet, hyeme frigus cautiùs vitet. At inter rerum non naturalium crebros abuſus, undè infirma hominum valetudo degeneriſque humanæ ſpeciei ruina, non ultimus numerandus, torpor ſive corporis ſive animi.

* *Vide* Theſ. an omnium animalium homo robuſtiſſimus, ann. 1710. M. de la Hire.

I I.

QUANTUM ad robur & ſanitatem conferat corporis exercitatio, ut innumera probant rerum experimenta, ſic uno ore omnes conclamant *. *Ignavia*, ait Celſus, *corpus hebetat, labor firmat, illa maturam ſenectutem, hic longam reddit adoleſcentiam.* * *Chæneus* verò motûs & quietis commodam inſtitutionem non minoris ferè ad vitam ſanam momenti eſſe, quàm ad ipſam vitam nutrimentum, affirmat. * Boerrhaavius ipſe noſter motum corporis ad primum uſque exortum leniſſimi ſudoris, vel uſque ad ſenſum incipientis laſſitudinis commendat. Exindè fortaſſè fertur quod ipſe ſolitum habuerit unâ quâque die equum conſcendere, atque duarum circiter horarum ſpatio, indulgere exercitio: ſcilicet ut experiretur quid in robuſto corpore mens ſana poſſit exequi. Etenim illæ gentes cæteris populis & animorum & corporum viribus præſtitere ſemper, quas labor magis impiger induraverat. Quàm ingens, *referente Tacito*, Germanis olim corporum robur, quàm firma illis animorum conſtantia, cùm libertatis amor Romanæque ſervitutis odium ipſos exerceret. Gentium Regina ſuccubuit victrix Roma, poſtquam cives ejus otio diffluxerunt. Ipſam ſubvertit dura gens quam aluerat ſeptentrio: adeò nihil non ſuperat labor improbus. Et verò mollis eſt Aſiaticus non ſolummodo quod ejus membra calor reſolvat, ſed inſuper quod facilis pateat undiquè campus rerum omnium quæ ſunt ad vitam neceſſariæ ex ſe, proprio telluris munere, abſque hominum labore ferax; dùm contrariâ ex parte durus ſeptentrionis incola non niſi defatigatus altos montes ſuperat, denſa penetrat nemora, gelu conſtrictam aratro ſcindit tellurem, nec niſi multo labore vitæ ſuſtentamina ſibi congerit. Sed quid opus externis? Ruricola quàm robuſto corpore, quàm firmâ gaudet valetudine! Magnatibus verò quàm delicatula corporum compages, quàm obnoxia millenis morbis ruſtico incognitis. Meliùs antiqui quàm nos. Jure enim ſuo Athenienſium, Lacedemoniorumque Legiſlatores Gymnaſticam artem tantoperè commendabant; quin eam ipſe Lycurgus ſacrâ religionis autoritate confirmatam voluerat. Sed quid molior multa? Natura pueros quos amat adhuc, gremioque fovet, ut pote puros innocuoſque à contagio vitæ, perpetuò invitat ad curſus, ſubſultus, generis omnis motus. Ipſa inter eos choræas agitat manuque ſublevat. Miſerrimum nobis quòd deinceps longiùs à naturâ recedamus.

* Lib. 1, cap. 1, p. 20.
* Cap. 4, §. 1.
* N. 1044.

III.

QUAMVIS quænam vincula corpus & animum conjungant inter se, ex quo exstitere Philosophi, disputatum fuerit, nec dùm inventum sit ac demonstratum; nihilominùs manet inconcussum, in homine præter corpus dari substantiam dissimilem à corpore, inextensam, cogitantem, animi nomine insignitam. Utriusque illius substantiæ divinitùs unitæ, tale existit commercium, ut utraque agat in se reciprocè. Namque non solùmmodo morborum pestes mentem perturbant, sed & variæ animi affectiones varia producunt in corpore symptomata. Undè ad sanitatem corporis multi refert qualem servaveris animæ statum. Nam non cogitandum aut fingendum cum quibusdam omnem animi affectionem omninó pendere à corpore; omniumque pathematum corporeas existere causas. Nihil potest assignari in corpore amori aut odio simile. Illa non in organis, sed sunt in animâ. Et quemadmodùm Logici docent calorem non inesse in igne, sed intrà animam, sic amor aut odium insunt non in nervis variè motis, sed in mente *. Atque *ità tamen sumus instructi*, ipse ait Boerhaavius, *ut hæc conditio mentis, amoris aut odii excitet in corpore motus.* Undè mentem in corpus agere probatur abundè, cum in corpore motus mens excitet. Sed si sit mens agens in corpus, refert quales, quantos, quàm placidos aut inordinatos in ipso motus suscitet. Nunc verò demonstrandum incumbit quòd, mens si diutiùs torpescerit nec longo didicerit usu suos motus moderari, impossibile esse, ut, multis in casibus, ea quæ sunt utilia, de corporis motibus statuere possit.

* N°. 573.

IV.

QUEMADMODUM exercitio corpus induratur, sic labore mens firmatur, aptiorque evadit rerum naturas callere earumque pretium justi estimare. Exindè molestiæ quæ nos quotidiè quamdiù vivimus lacescunt, hujusque humanæ nostræ conditionis indivulsæ sunt comites, cum miserias & cruciatus procreent iis hominibus quorum mens est sevior, omni proindeque muliercularum genti, sapientem feriunt impavidum. Animum verò regere quanti ad sanitatem corporis intersit, quis non videt? Verùm quis modus animum servare tranquillum adversùs tanta hæc mala in scriptis Philosophorum præsidia sumendo? Quantas in corpore tragœdias excitet immoderatus animi impetus, sola satis demonstrat ira, dùm torvo lumine vultum, modò pallore, modò intenso rubore suffundens, dentibus infrendit, atque omnis generis vasorum canale coarctato angustatoque spiritum pluribus intercludit. * Suo jure Parisiensis Scholæ Magister thesim scripsit quà demonstrat *omnes animi passiones, exceptâ moderatâ lætitiâ, sanitati nocere.* Namque vel fibras laxant, harumque tonum omninò subvertunt, vel eas tendunt nimis, mortemque cum rigiditate citiùs inferunt omnia animi pathemata. Dicat Sanctorius ut insensibilem transpirationem turbare, mutare, sistere valeant animi affectus. Dicant Practici quanti in morbis momenti sit placido esse animo; quot morti tradat vesanus mortis timor; quoties præjudicata opinio insanabilia reddiderit ea, quæ periculi nihil habebant. * Digna quæ notetur historia virginis cujusdam Massiliensis, quæ, tempore quo pestis Massiliam depopulabatur, peste cum ipsa tentaretur, ad hunc pervenit morbi gradum, ex quo vitæ reddebatur nullus, unaque pluria inter millia convaluit, ex eo scilicet, quòd quo instante decubuit, ipsi cùm fucum facerent Medici, salubri errore delusa, alio quàm peste morbo se laborare, quamdiù duravit ipsius morbus, arbitrata est. Ipsi verò Medici undè nosocomia, pesti-

* Anno 1731. Præside M. Preaux.

* Traité de la Peste, pag. 276.

ferorum domos, mortis atria ingrediuntur illæſi, niſi quia mens ipſis cùm ſit exercitata magis, ſapientior quoque & firmior eſt, nec ea quæ turbetur iis quæ cæteris hominibus vix ſunt tolerabilia. At verò gens melancholicorum, ad quos maximè pertinet noſtra propoſitio, uudé tot miſeriis cruciatur, vexaturque? Non tam in ventriculo lenta morbi tabes, non tam in obſtructis viſceribus, aut denſo nec circulante purpureo latice recondita latet, quam in eorum vivendi genere. Maximum illis malum eſt otium, maxima peſtis vitæ pondus & horarum. Hinc ipſis vel leviſſimus in vitâ eventus inſtar ſupplicii eſt, ægraque mens trahit inſons corpus in partem magnam miſeriarum. Vis citò convaleſcant? Aliquod negotium iis ſuſcita, facque ità, ut ex otio diſturbentur.

V.

NEC objiciat aliquis magnam hominum partem, agricolas nempè, omniſque generis artifices, integerrimâ gaudere ſanitate abſque ullâ mentis exercitatione. Ii namque homines, operibus ſuis dùm ſunt intenti, minimè ſunt otioſi. Quemadmodum enim litteratis hominibus deambulare exerciiium, ſic ruſtico, vel levis animi attentio, labor eſt. Diverſa namquè ſunt, ut corporum, ſic ingeniorum, pro diverſis tum ætatibus, tum cônditionibus inſtituenda exercitii genera. Præclarè igitur Galenus, * *fieri poteſt ut idem motus alteri ſit exercitatio, alteri non ſit.* Non igitur matribus noſtris, magnatibuſque viris, autor fuerim ut mollia frangant duris membra laboribus; ipſos ſed ad jucundiora, nec minùs utilia, invitaverim. Quod ſibi ſcientiarum aut artium genus placet magis, quiſque videat & quò trahit ſua volnptas, ſequatur. Dulce ſequi quidquid placet: & tot habet rerum natura quæ placere poſſint. Si te juvarint cantus, cantare bonum, molleſque agitare choræas. Multa potens agere in corpus noſtrum muſica, quæ trahit in conſenſum volentes nolenteſque; * cui orbis imperium, à Romanis occupatum, referre non dubitavit magnus inter multos Gallorum duces, *comes Saxonius.* Enim verò dùm nervus auditorius, tam crebras multipliceſque ac miras in corpore jungit connexiones, quos ab aëre tremores accepit, in toto corpore diffundit, totaque intùs moles agitatur. Dulce quoque eſt errare ſilentibus in ſylvis ubi teneros amores avium populus ſuſpirat, aut viridem peragrare pratum, florumque carpere odores. Nec omiſerim blandam voluptatem, hiſtoriæ naturalis ſtudium. Illo namque ſtudii genere mens eruditur, corpuſque exercetur. Utile quidquid corpus aut mentem exercet, utiliùs & mentem & corpus ſimul exercere. Cuicumque igitur ſanitas curæ eſt, ille & animi & corporis, angue pejus, otium vitet.

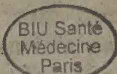
* De San. tuend. lib. 2.

* Rêveries, art. de la tac.

Ergò ad ſanitatem, ut corporis ſic & mentis exercitatio.

Proponebat Pariſiis, JACOBUS-JOSEPHUS AUDIRAC, Cameracenſis, Eques, Doctor Medicus Monſpelienſis, Societatis Regiæ Scientiarum Monſpelienſis Socius, necnon Saluberrimæ Faculcatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus.

A. R. S. H. 1789. AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Medicinæ Typographi. 1789.